

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานไปที่นั่นมา เห็นไหม มีแต่คนมาถามแต่เรื่องกรรม ว่าทำดีแล้วทำไมไม่ได้ดี ทำแล้วผลตอบสนองมาไม่ได้สมควรปรารถนา เราอธิบายเรื่องกรรมนี้ โอ้โฮ.. ยาวมาก

เรื่องกรรมไง ! กรรมเป็นอินไตย อินไตยจนเราเรียงลำดับไม่ได้หรอก แต่เวลาให้ผลขึ้นมา มันให้ผลกับเรา แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเนะ เช่น อุทกภัย เวลานั้นท่วมขึ้นมา เห็นไหม เวลานั้นไม่แบ่งคนจนคนรวยเนะ มันท่วมเสมอหน้ากันหมดเลย จะมั่งมีศรีสุขมันก็ท่วม จะคนทุกข์คนเจ็บใจมันก็ท่วม แล้วเวลานั้นท่วมขึ้นมา เห็นไหม เวลานั้นท่วมขึ้นมา เวลาเกิดอุทกภัยขึ้นมา คนมีน้ำใจ.. คนแสดงน้ำใจกัน

ค่าของน้ำใจนี้สำคัญมาก.. เวลาทุกข์ ถ้าคนทุกข์ก็เครียดมาก เพราะอะไร เพราะรับสถานะไม่ได้ แต่ถ้าคนรับสถานะได้... ถ้ารับสถานะ เรามองไปมันมีคนทุกข์ คนจน คนเผชิญกรรมเสมอกัน คือไม่มีคนจนคนรวย รถติดก็ไม่มีคนจนคนรวย

น้ำนี้มันให้ค่าเสมอภาคเนะ มันไม่แบ่งแยกว่า ท่วมบ้านคนจน.. แต่บ้านคนรวย มันไม่ท่วม มันท่วมหมดเลย เห็นไหม แล้วเวลาเราจะทำบุญกุศลกัน เราทำบุญกุศลก็เพื่อเหตุนี้ เหตุที่ว่ามีค่าของน้ำใจ ถ้าเราศึกษาธรรมะแล้วเราจะเข้าใจ.. เราจะเข้าใจนะ เวลาเป็นครั้งเป็นคราวขึ้นมา มันเป็นวิกฤตขึ้นมา เราจะเผชิญกับสิ่งที่เป็วิกฤตในหัวใจ เราได้ แต่ถ้าหัวใจเราอ่อนแอเนะ มันมีสิ่งใดเกิดขึ้นมานะเราอ่อนแอไปหมดเลย

นี่เราทำบุญกุศลกันก็เพราะเหตุนี้เนะ เราทำกุศลกันมา เราเสียสละขึ้นมา เห็นไหม ให้หัวใจนี้มันเป็นสาธารณะ ถ้าหัวใจมันไม่เป็นสาธารณะนี่มันเห็นแก่ตัว เวลานั้นท่วมขึ้นมา คนที่เข้าไปหาผลประโยชน์จากอุทกภัยนั้นก็มี คนที่เห็นแก่ตัว เห็นไหม พยายามจะเปิดน้ำให้ออกจากบ้านของตัวเอง เอาตัวไม่รอดหรอก !

มันเป็นไปได้หรือ เพราะน้ำมันมหาศาลขนาดนั้น มันจะไปพ้นจากบ้านไปได้อย่างไร แต่ถ้าร่วมมือร่วมใจกัน เห็นไหม ใครที่มันอยู่ในสถานะที่ลุ่มที่ดอนมันก็แตกต่างกันไป ความแตกต่างอย่างนั้น แล้วความเสมอภาค นี้คุณระดับของน้ำมันเสมอภาคของมัน

ถ้าหัวใจของเรา.. หัวใจของเรานี้เรามีค่าของน้ำใจ เห็นไหม เราแสดงออก ค่าของน้ำใจนี้สำคัญมาก ! ถ้ามีน้ำใจขึ้นมา เห็นไหม คนทุกข์คนยากนี้ แค่เราไม่มีอะไรจะช่วยเหลือเขา แต่เราแสดงค่าของน้ำใจด้วยความเห็นใจเขา ทุกข์เขาเบาลงเยอะเลยนะ

ความเห็นใจ.. ความเห็นใจกัน ความช่วยเหลือเอื้อกัน.. ค่าของน้ำใจ เห็นไหม ค่าของสิ่งของมันก็มีความจำเป็น ปัจจัยเครื่องอาศัยมีความจำเป็นมาก มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต แต่ค่าของน้ำใจนะ ถ้าจิตใจของมันชุ่มชื้นขึ้นมาละ สิ่งนั้นมันก็ค่อยๆ มาบรรเทา แต่ถ้าค่าของน้ำใจมันตกต่ำ เห็นไหม สิ่งนั้นยิ่งขาดแคลน พอยิ่งขาดแคลนมันยังมีความทุกข์ มันยิ่งบีบคั้นหัวใจ

คำว่าหัวใจ เห็นไหม สิ่งนี้มันมีสติปัญญา ถ้าเรามีสติปัญญาแล้วเราจะเข้ามาที่หัวใจของเรา เราจะบอกว่าเป็นคราวเป็นกาล เวลาเป็นกรรมมันให้ผล แล้วทางวิทยาศาสตร์เขาก็บอกว่า ๓ ปีท่วมนหนึ่ง ๔ ปีท่วมนหนึ่ง นั่นทางอุทกวิทยาของเขา เขาคิดของเขา อันนี้มันเป็นเรื่องของเขา แล้วทำไมเราไม่หลบละ

แล้วเวลาจิตใจเรามันคงขึ้นมา ทำไมสถานะแบบนี้เรารับได้ละ.. แต่เวลาจิตใจเราอ่อนแอ ทำไมสถานะแบบนี้เรารับไม่ได้ละ ทำไมเรารับได้หรือไม่ได้ เห็นไหม นี่มันอยู่ที่อำนาจวาสนา บารมีของใจ.. ถ้าบารมีของใจ เวลาอารมณ์กระทบขึ้นมาทำไมเรามีสติปัญญาขยับขยับมันได้ละ ถ้าใจเราอ่อนแอ บางอารมณ์พอมันกระทบขึ้นมาแล้วทำไมเราคุมใจเราไม่ได้ละ เพราะอะไร เพราะขาดการฝึกฝน

ทาน ศีล ภavana.. เวลาทำทานกันนะ คือเราทำบุญกุศล เราเสียสละ.. การเสียสละคือเราให้ความสุขคนอื่น เราให้สิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์กับเรา นี่เราทำอยู่แล้วเรื่องทาน เห็นไหม แต่เรื่องของอารมณ์เราคุมไม่ได้

ทาน ! ศีล ! ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติขึ้นมาแล้ว มันควบคุมของมันได้ มันจัดการของมันได้ แล้วถ้าไม่มีปัญหา ปัญญาเราช่วยเหลือใครล่ะ.. ปัญญาเราจะช่วยเหลือใคร เวลาคนทุกข์คนยาก เห็นไหม เวลาเรตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา นี่เรายังจะต้องช่วยเหลือเขาอีกหรือ ! มันก็คนทุกข์มาก เห็นไหม คนทุกข์น้อยก็ต้องช่วยคนทุกข์มาก คนทุกข์มากถ้าพอจะช่วยเหลือตัวเองได้ ก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง ถ้าช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ก็ต้องอาศัยคนอื่นต่อไป

นี่คือการอาศัยกันจากข้างนอกนะ แต่เวลาหัวใจล่ะ.. หัวใจเราอาศัยใคร เวลานั่งสมาธิ ภาวานานี้อาศัยใคร เวลาเดินจงกรมนี้้อาศัยใคร เราต้องอาศัยตัวเราเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้นเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบอกทางเท่านั้นเอง มันไม่มีใครช่วยเหลือใครได้

เวลาเรื่องของเวรกรรมนี้มันใครช่วยเหลือของใครได้ มันเป็นเรื่องของการกระทำมาตั้งแต่อดีตชาติ ตั้งแต่การบำเพ็ญของเรา มา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย.. ผู้ที่ปฏิบัติยากรู้ง่าย.. ผู้ปฏิบัติง่ายรู้ยาก.. ผู้ที่ปฏิบัติยากรู้ยาก.. เห็นไหม นี่มันเป็นเพราะอำนาจวาสนาบารมี แล้วอำนาจวาสนาบารมีนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ

“ทำบุญ ๑๐๐ หน ๑,๐๐๐ หน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง.. มีศีลบริสุทธิ์ ๑๐๐ หน ๑,๐๐๐ หน ไม่เท่ากับเกิดปัญญาหนหนึ่ง”

ปัญญาอย่างนี้ที่มันเกิดขึ้นมา.. ปัญญาอย่างนี้ที่เวลาเรา “อ้อ !” เวลาเราอ้อนี้มันกระเทือนหัวใจนะ ถ้าเราไม่อ้อไม่กระเทือนหัวใจหรือ การกระเทือนหัวใจนี้มันเปิดสิ่งที่ เป็นความหมักหมม แล้วโปรแกรมมันเปลี่ยนไป

คนเราเห็นไหม ถ้าพูดถึงเรามีความฝังใจ แล้วถ้าเราไม่ได้แก้ไขโปรแกรมของเรา ใจความคิดนี้มันจะตอกย้ำ.. ตอกย้ำแล้วตอกย้ำอีก แล้วมันแก้ไม่ได้ ! แต่ถ้าเวลาเรา ภาวานาเข้าไป เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาแล้วมันเข้าไปเห็นนะ โอ๊ะ ! นี่เวลาผู้ที่บรรลุนิพพาน ทุกคนจะบอกเลย จะติตัวเองว่าทำไมเราโง่งขนาดนี้ ! ทำไมเราโง่งขนาดนี้ !

ความคิดความเห็นเราเอง เราเปลี่ยนแปลงความรู้สึกเราไม่ได้ ! ถ้าเราเปลี่ยนแปลงความรู้สึกไม่ได้ สิ่งนี้มันก็กดทับหัวใจเราอยู่นั่นแหละ มันก็ทุกข์อยู่อย่าง

นั่นแหละ.. นี่คนนอกเขาก็ช่วยกันนะ ปลอดภัยโลมอยู่ข้างนอกนะ บอกไม่เป็นไร.. ไม่เป็นไร 'ไอ้คนพวกมันไม่เป็นไรนะ แต่เราทุกข์เกือบตาย.. แต่ถ้าเราเปิดขึ้นมาแล้วนะ เราเข้าใจของเราแล้วมันปล่อยหมดเลย คนจะเข้ามาก็ไม่เป็นไร ไม่ต้องบอก ไม่ต้องพูด ไปไกลๆ เราช่วยตัวเองได้ เราทำของเราเองได้

การช่วยเหลือคนจนน้ำ เห็นไหม เราจะจนน้ำ หัวใจเรากำลังจะจนน้ำอยู่แล้ว หัวใจเรานี้เราจะช่วยเหลือตัวเองอย่างไร.. ถ้าเราช่วยเหลือตัวเอง เวลาเราศึกษาธรรม เห็นไหม

“ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นตถาคต” ผู้ใดเห็นหัวใจของเรา ผู้ใดเห็นผู้รู้ของเรา ผู้ใดเห็นความรู้สึกของเรา.. ความรู้สึก ความนึกคิด แล้วตัวจิตอีกล่ะ !

แต่ตรงนี้เราเข้ากันไม่ถึงใจ เราเข้าถึงแต่อารมณ์.. เห็นไหม เวลาอารมณ์มันแปรปรวน อารมณ์มันกระชากหัวใจเราไป เราก็ไปตามอารมณ์เรานั้นล่ะ มันไม่ถึงหัวใจนะ แต่ถ้าเราทำความเข้าใจ ความปกติของใจนะ คือคือความปกติของใจ ! นี่จิตมันปกติของมัน คีลมันก็สมบูรณ์ของมัน

ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ อันนี้คือข้อห้าม คือกฎหมายข้อห้าม แต่ตัวศีลแท้ๆ คือตัวจิตเป็นปกติ ถ้าจิตเป็นปกติแล้วมันไม่คิดสิ่งใดเลย มันคงที่ของมัน ถ้ามันคงที่ของมัน เห็นไหม นี่ความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติขึ้นมา เราทำความเข้าใจ เราเข้ามาได้ เราจะเห็นตัวนี้ได้ ถ้าเห็นตัวนี้ได้นะ เราจะรู้ว่าความคิดไม่ใช่จิต

ความคิดเวลาฟุ้งซ่านนี้ไม่ใช่เรา ความฟุ้งซ่านคืออารมณ์มันแปรปรวนมา พอความแปรปรวนมันไปแล้ว คุณอย่างเช่นน้ำท่วม พอน้ำลดไปแล้วมันไม่เห็นมีอะไรเลย มันทิ้งไว้แต่ตะกอน มันทิ้งไว้แต่ความเสียหาย แต่ที่นี้เวลาความรู้สึกของเรา เห็นไหม พอมันมาแล้วเวลามันดับไปแล้วไม่เห็นมีอะไรเลย

เวลาความรู้สึกเกิดขึ้นมา อารมณ์เกิดขึ้นมา แล้วเวลาอารมณ์มันผ่านไปแล้วไม่เห็นมันมีอะไร... แต่มี ! มีถ้าอารมณ์มันเกิดขึ้น แล้วถ้าเราบริหารมันไม่เป็น อารมณ์เกิดขึ้นแล้วเราทำสิ่งที่มันมีแรงปรารถนา มันมีแรงขับของตัณหาความทะยาน เห็นไหม ถ้าเราทำกรรมดีหรือกรรมชั่วนี้มันตกผลึกอยู่ที่ใจ สิ่งนี้มันตกผลึกลงที่ใจ ถ้ามันตกผลึก

ลงที่ใจแล้วมันมีตรงนี้ไง มันมีกรรม ! กิเลสมันสร้าง กิเลสมันกระตุ้นค้นหาความ
ทะยานอยาก

กิเลส เห็นไหม เกิดกิเลสวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์.. เกิดการกระทำ แล้วก็เกิดวิบาก เกิด
ผล.. นี่ไงผลอันนี้มันซับซ้อน มันมีตรงนี้ ! แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราละ เรา
ทำบุญของเรา เราปฏิบัติของเรา เราเกิดปัญญาของเรา แล้วปัญญาของเรานี้มันมาแก้ตรง
นี้ ถ้าไม่ใช่ปัญญามันแก้ตรงนี้ไม่ได้

ทำบุญกุศลนะ.. บุญกุศลมันก็เป็นสมบัติ คนมีเงินมากๆ โทษนะ.. คนมีเงินมากๆ
ที่ฉลาดก็มี คนมีเงินมากๆ ที่โง่ก็มีนะ เขามีเงินมากๆ แต่บริหารเงินเขาไม่เป็น คนโง่มี
เงินก็มี.. คนฉลาดมีเงินก็มี..

นี่ก็เหมือนกัน เรามีบุญกุศลมากขนาดไหน ถ้าจิตใจมันโง่ มันจะเอาตัวมันรอด
ได้ไหม.. ถ้าจิตใจมันโง่ จิตใจเราไม่รู้ เวลาเราทำบุญกุศลมีคนล้อมหน้าล้อมหลัง มีคน
เข้ามาคอยอุปฐากเรา แต่หัวใจเราโง่ หัวใจเราเอาตัวเราเองไม่รอด นี่ไงบุญกุศล !

เนียบุญกุศล... กุศล-อกุศล เกิดจากการกระทำ นี่เป็นอามิส ! แต่ถ้าเกิดมีปัญหา
ละ ถ้าคนฉลาดละ ของเขานี้เขามีเงินมีทองมากมหาศาล เขาบริหารจัดการของเขาได้
เกิดมาถ้าเรามีบุญกุศล เห็นไหม เราทำความสงบของใจเราได้ เรามีสมาธิของเรา แล้วเรา
มีปัญหาของเราด้วย

นี่คนฉลาด ! คนฉลาดเท่านั้นนะ มันต้องมีปัญญาเท่านั้นมันถึงจะแก้เราได้ ถ้ามี
ปัญหามาเพราะจิตมันสงบ เวลาเรามีปัญหามาแล้วมันจะแก้ไขหัวใจของเรา

นี่ไง พอแก้หัวใจของเราแล้วเรารู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก แล้วเรารู้เห็นไหม เรารู้ผล
ของมัน เราทำสิ่งที่ผิด ทำสิ่งที่ป็นอกุศล แล้วเราต้องรอไปรับผลเอาข้างหน้ามันไม่คุ้ม
กันหรอก มันไม่คุ้มกันเลย ให้เรามีสติยับยั้ง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สิ่งใดทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่
ดีเลย”

เวลาเราทุกข์เราร้อนกันอยู่ที่นี่ เรารุ่นกันอยู่ที่นี่ มันมาจากไหนล่ะ.. ที่ว่าทุกข์ๆ ยากๆ กันอยู่ที่นี่มันมาจากไหน เราเห็นคนอื่นทำไมเขามีความสุขพอสมควรของเขาละ เขาทำของเขาไปที่นั่นแหละ ! นี่เราก็ทำของเรามา เราทำของเราอย่างนี้ ! เราทำของเรามาลุ่มๆ คอนๆ อย่างนี้ ! ปัจจุบันนี้เราถึงต้องกัดฟัน

สิ่งที่เป็นกรรมนะเขาเปรียบเหมือนเกลือ.. เกลื่อนี้อยู่ในภาชนะ ถ้าน้ำมันมาก รสของเกลือนั้น รสของความเค็มนั้นก็อ่อนลง ถ้าน้ำมันน้อย รสของความเค็มก็เข้มข้น... อันนี้ก็เหมือนกัน เรื่องของกรรม เห็นไหม สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าเราทำคุณงามความดีก็เหมือนกับน้ำ คุณงามความดีที่เราเจือจางมัน เรารักษามัน

เราเจือจางมันด้วยความมีสติปัญญา.. จะบอกว่าให้มีขันติ ! ไม่ไปตามกับมัน ถ้าเราไม่มีขันติ พอน้ำมันน้อยรสมันก็เข้มข้นขึ้นมา ความทุกข์มันบีบคั้นขึ้นมา สิ่งที่บีบคั้นขึ้นมาเราก็จะไปกับมันนะ... สิ่งที่เราไปกับมัน เห็นไหม นี่คือการอานาจิตตัง ถ้าอานาจิตตังอย่างนี้มันมี จิตใจมันจะเข้มแข็ง แล้วมันเผชิญกับอะไรได้ทั้งสิ้น อะไรก็เผชิญได้

เวลาเรานั่งสมาธิภาวนาอยู่ในห้องของเราคนเดียว อยู่ในกุฏิของเราคนเดียว เราอธิษฐานไว้ ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมง นี่เราบังคับเรานะ ! มันอดทนได้ มันมีขันติ มันมีการอดทนได้

เวลาเรามีภิกขา เรามีข้อบังคับกันข้างนอก เราก็ต้องยอมรับกันตามกฎหมาย แต่เวลาสั่งจะเราตั้งของเราขึ้นมา แล้วเราบังคับตัวเราเองว่าเราจะทำคุณงามความดี ! เราจะไม่ทำสิ่งนั้น... จะไม่ทำสิ่งนั้น ! แล้วเราบังคับตัวเองได้ไหม เพราะเราอ่อนแอ เราบังคับเราไม่ได้ซักอย่าง เราตั้งสั่งจะของเรา แล้วเราทำไม่ได้อย่างสั่งจะของเราซักอย่าง

ถ้าเราตั้งสั่งจะของเรา แล้วเราทำตามสั่งจะนั้น เราก็เป็นพระอรหันต์หมดเลย เราต้องถึงเป้าหมายหมดเลย เพราะเราตั้งสั่งจะของเรา แล้วเราพยายามทำของเรา มันต้องถึงเป้าหมายนั้นแน่นอน แต่เราไม่ได้เพราะว่าเราอ่อนแอ เพราะไม่มีการฝึกฝน เพราะขาดสติ เห็นไหม

เด็ก.. มันก็ทำความดีของมันได้เล็กน้อย ผู้ใหญ่ก็ทำความดีได้มากขึ้น.. จิตเรานี้
 นะถ้ายังลุ่มลुकคลูกหลาน ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่นี่สิ่งใดไม่ได้เลย ถ้าจิตมีความเข้มแข็ง
 ขึ้นมา เห็นใหม่ “ปุถุชน.. กัลยาณปุถุชน”

พอเป็นกัลยาณปุถุชน มันควบคุมตัวเองได้ง่ายขึ้น มันเริ่มมีปัญญาของมัน พอ
 เริ่มมีปัญญาของมันแล้ว มันจะเข้าสู่โศคาปัตติมรรค.. พอเข้าสู่โศคาปัตติมรรคแล้ว มัน
 จะเข้าสู่โศคาปัตติผล.. สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล.. อนาคามิมรรค อนาคามิผล..
 อรหัตตมรรค อรหัตตผล.. นี่มันพัฒนาของมัน เป็นขั้นเป็นตอน.. เป็นขั้นเป็นตอนขึ้น
 ไป

เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนะ เว้นไว้แต่ขีปปาปัญญา ทีเดียวเป็นพระอรหันต์เลย
 อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่โคน
 ต้นโพธิ์ เห็นใหม่ อาสวกขยญาณทีเดียว แต่เวลาสอนท่านก็สอนมรรค ๔ ผล ๔
 เหมือนกัน เพราะคนเรามันมีหลากหลาย กำลังของคนแตกต่างกัน จิตใจของคนมี
 มากมายมหาศาล มันจะไม่มีอะไรเหมือนกันหรอก

ความเหมือนกัน.. จริตนิสัยคนไม่เหมือนกัน ความชอบของคนก็ไม่เหมือนกัน
 ใกล้เคียงกันแต่ไม่เหมือนกัน เหมือนลายนิ้วมือเลย ลายนิ้วมือไม่มีเหมือนกันเลย นี่
 กรรมของคนไม่มีเหมือนกันเลย ! ถ้าไม่เหมือนกันเลย การกระทำนี้ผลตอบสนองมัน
 ต้องแตกต่างกัน

ฉะนั้นให้เป็นผลของเรา.. ผลของคนอื่น ใครทำดีได้ดี ใครทำชั่วได้ชั่ว มันเป็น
 เรื่องของเขา เราดูเป็นแบบอย่าง แต่เราปฏิบัติเอาแบบนั้นไม่ได้ เราเห็นลายนิ้วมือเขา
 สวย ก็อยากให้ลายนิ้วมือเหมือนกับของเรา เราก็เอามีดเลาะเอาสีให้มันสวยเหมือนเขา
 มันเป็นไปได้ไม่ได้หรอกเพราะเราเจ็บ มันเป็นไปได้ไม่ได้หรอก ! แต่ถ้าเรารักษาของเรา เรา
 ทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นใหม่

จิตใจของเรา เราต้องรักษาของเรา.. ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 “อริยสัจนี้เป็นความจริง” พอเป็นความจริง แล้วเราปฏิบัติของเราเป็นความจริงของเรา
 ขึ้นมา แล้วย้อนกลับมาดูที่เรา ทำให้ใจของเรา.. เอาที่ผล ! เอาที่ผล เห็นใหม่ ผลที่เป็น
 ความสุข ผลที่เกิดขึ้นมาจากเรา เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตทิฎฐิโก อันนี้สำคัญมาก

ฉะนั้นแนวทางปฏิบัติให้ได้คือตั้งสติของเรา เป็นปัจจุบันของเรา เรามีเงินอยู่เท่านี้ แล้วเราปรารถนาจะต้องให้เงินมากกว่าคนอื่น หรือมากกว่าจำนวนที่มีอยู่มันเป็นไปไม่ได้!

เรามีเงินเท่านี้ เรามีวาสนาแค่ไหน เรามีสติแค่ไหน เรามีปัญญาเท่านี้ เราทำของเราแค่ไหน เงินของเราที่เราพัฒนาได้.. ถ้ามีเท่านี้ สติ มหาสติ.. ปัญญา มหาปัญญา.. ปัญญา มันพัฒนาได้ ของมันเกิดขึ้นมาได้.. มันทำได้ ! แล้วถ้ามันทำได้ขึ้นมาจริงๆ ไม่ใช่รู้โดยตำรา ไม่ใช่รู้โดยใครมอบให้ มันรู้ขึ้นมาจากใจ.. ใจนี้มันคำนวณของมัน แล้วมันพัฒนาของมัน มันพัฒนาได้!

สติ มหาสติ มันเป็นไปได้อย่างไร.. ปัญญา มหาปัญญา มันเกิดขึ้นได้อย่างไร.. อันนี้ปัญญาเรายังไม่เกิดเลย ปัญญาของเรากิเลสพาใช้หมดเลย ปัญญาเห็นแก่ตัว ปัญญาเหยียบย่ำตัวเอง ปัญญาเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนกุ๊ยขึ้นมา มันมีดอก มันต้องใช้ผลทั้งดอกทั้งต้น

นี่ก็เหมือนกัน “ธรรมะ.. ฐูๆ ! ว่างๆๆ !” นั่นละ กุ๊ยมาหมดเลย มันไม่เป็นความจริง.. ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาละ เงินของเรา เงินเย็นๆ ในกระเป๋าเงินมันไม่มีดอกใช้ใหม่ มันมีผลแต่มันไม่มีดอก เห็นไหม มันไม่เพิ่มค่าโดยการเสียหาย... จิตของเรา ก็เหมือนกัน มันพัฒนาของเราขึ้นมา มีสติปัญญาของเราขึ้นมา มันไม่ต้องไปชดใช้ใคร

แล้วเวลามันพัฒนา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “ให้ปฏิบัติ..ให้อุปัฏฐากหัวใจของเรา” ใครอุปัฏฐากหัวใจของเรา ใครดูแลความรู้สึกของเรา คือเท่ากับดูแลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า... พุทธะ ! คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือจิต คือความรู้สึกของเรา คือจิตวิญญาณ

จิตวิญญาณนะ ! เวลาน้ำท่วม เห็นไหม เขาน้ำท่วม เขาเกิดอุทกภัยกัน เขาก็มีความลำบากลำบาก พระเราก็มีนะ นี่พระเราเห็นไหม คูสิในวัดต่างๆ ก็น้ำท่วมเหมือนกัน วัดต่างๆ ก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ในวัดก็มีน้ำท่วม ใสนี้ก็เหมือนกัน ผลมันตอบสนองไปกับสังคมทั้งหมดเลย แล้วคนไปเห็นนี้สะท้อนใจไหม ทุกคนสะท้อนใจทั้งนั้น เห็นไหม มันมีผลตอบสนองทั้งนั้นเลย

ถ้าเราสะท้อนใจของเรา ถ้าเราช่วยเจือจานใครได้ เราก็จะเจือจานของเรา พระก็เหมือนกัน.. คนเหมือนคน มันมีความรู้สึกกันทุกคน ทุกคนมีหุมีตานะ ไม่ใช่คนตาบอดนี้มีหุมีตาพอมันเห็นแล้วมันคิดอะไร เห็นแล้วมันทำอะไร

สิ่งต่างๆ เราเห็นแล้วย้อนกลับมาดูชีวิตของเรา ชีวิตของเรายังไม่ทุกข์ยากขนาดนั้น แต่มันทุกข์ยากที่เราเป็นอยู่ที่นี่แหละ แต่คนอื่นเขามองเขาก็บอกว่าเรื่องเล็กน้อยนะ แต่เราทุกข์มากเลยเพราะเราจำเจกับมัน แต่คนอื่นเขาจะไม่บอก เขาว่าของอย่างนี้มีความสุข.. มีความสุขมหาศาลเลย เขาก็มองว่าอยู่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เรามองไปคนข้างนอกต่างคนก็ทุกข์แล้วนะ มันก็พยายามเหยียบย่ำตัวเอง มันไม่มีกำลังใจ มันไม่มีกำลังใจ.. สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันต้องแปรสภาพแน่นอน มันต้องเปลี่ยนแปลงแน่นอน ไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก

ฉะนั้นสิ่งใดที่เป็นทุกข์ สิ่งใดที่เกิดอะไรขึ้นมา เรามีขันติ มีความอดทน แล้วมีสติปัญญา สิ่งนี้มันต้องแก้ไข มันต้องเปลี่ยนแปลงไปแน่นอน แต่อย่าให้มันมีแต่ความเจ็บปวดทรมานอยู่ในหัวใจของเรา ล้มลุกคลุกคลานก็เริ่มต้นสู้ใหม่

การภาวนาแต่ละครั้งแต่ละคราว เห็นไหม ถ้าจิตใจไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราก็พยายามสร้างของเราขึ้นมา ล้มก็ลุก.. ล้มก็ลุก.. เราต้องสู้ ! ไม่มีทางหรอก เราเป็นปลาเป็นไม่ใช่ปลาตาย ต้องทวนน้ำ ทวนเข้ากระแส ทวนเข้าหาจิตใจของเรา ให้มีหลักมีเกณฑ์ของเราขึ้นมา

ในชาตินี้เกิดมาก็เป็นอย่างนี้แล้ว.. แล้วชาติต่อไป หรือในปกติที่หัวใจที่มันมีความมั่นคงขึ้นมา มันจะมีความสุขกับเรา มันจะทำให้เราหูตาสว่าง ไม่ต้องมาซ้ำๆ ซากๆ ในความเป็นอยู่อย่างนี้ ความเป็นอยู่มันจะพัฒนาขึ้นเพราะการกระทำของเรา

การกระทำของเราทั้งนั้นนะ ! ไม่มีใครช่วยเราได้หรอก จิตใจของเรานั้นล่ะ.. การกระทำของเรา จิตใจของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ! เอวัง